

arte

Dragostea a triumfat la Bogotá

Festivalul Ibero-american de Teatru din Bogotá a fost creat în 1988 de Fanny Mikey și Ramiro Osorio, celebrând astfel 450 de ani de la fondarea capitalei columbiene. Încă de la prima sa ediție, sub deviza *Un suflet — Columbia*, festivalul a devenit o aventură culturală; a dovedit că prin diversitatea genurilor și tendințelor artelor scenice, popoarele pot găsi un limbaj comun.

În martie 2005, doamna Fanny Mikey și asistenta ei, Ana Marta, se aflau într-un periplu european; după Spania, Serbia și Ungaria s-au oprit la București, cu intenția de a vedea un nou spectacol semnat de Alexandru Dărie. Pe regizorul român îl cunoșteau deja din edițiile anterioare, când fusese prezent la Bogotá cu *Visul unei nopți de vară* (1992), *Julius Caesar* (1996), *Anatomie. Titus. Căderea Romei* (2004) și, de fiecare dată, impresionase plăcut publicul columbian. Alegerea directorului Festivalului s-a numit de astă dată *Triumful dragostei* de Marivaux.

Ne familiarizăm repede cu orașul, suntem cazați în zona nordică a Bogotei, pe Carrera Cien, la Hotelul Cosmos, nu departe de Teatrul La Castellana, unde urmează să dăm cele cinci reprezentații în următoarele zile. Orașul, cu o populație de peste 6 milioane de locuitori, e situat pe Cordiliera orientală a Anzilor, la o altitudine de 2.650 metri; clima e primăvara, iar vegetația e generoasă de-a lungul întregului an. Împărțită în patru zone și înconjurată de munți, în vârful cărora se află Sanctuarul Monserrate, capitala nu și-a numit strazile, ci le-a numerotat; astfel „carreras” sunt strazile paralele cu munții, de la sud la nord, fiind traversate perpendicular de „calles”, numerotate dinspre est spre vest.

Fiind invitați la începutul Festivalului, am avut șansa să participăm la deschiderea ediției jubiliare: peste un milion de oameni au asistat la paradă oferită de artiști, muzicieni, dansatori și mimi în Piața Simón Bolívar. Ediția din acest an, desfășurată între 31 martie și 16 aprilie, reunește trupe din cele cinci continente, fiind prezente 42 de țări, 65 de companii internaționale și 142 de trupe columbiene ce evoluează în 20 de săli de teatru, 8 stadioane, 20 de parcuri și în arena în care au loc, de regulă, luptele cu tauri.

Rusia este invitată de onoare, prezentă cu creații din Cehov: *Trei surori*, în viziunea lui Declan Donnellan, Tolstoi: *Război și pace*, regia Piotr Fomenko și Gogol: *Bulevardul Nevsky*, semnat de Ruslan Kudashov.

Personalități marcante din lumea filmului, ca Marisa Paredes, cunoscută nouă din filmele lui Pedro Almodóvar (*Tacones lejanos*, *Todo sobre mi madre*) va interpreta rolul mamei în *Hamlet* pus în scenă de Lluís Pasqual la Teatrul Arriaga din Bilbao, iar Norma Aleandro, deținătoare a Premiului Oscar pentru rolul interpretat în *Historia oficial*, revine în Columbia, jucând aceeași piesă cu care a debutat în Bogotá în 1986: *Sobre el amor y otros cuentos sobre el amor* (*Despre dragoste și alte povești de iubire*), un monolog care pornește de la clasicul Secolului de Aur spaniol și ajunge la texte contemporane, semnate de Gabriel García Márquez și Mario Vargas Llosa.

La secțiunea „Evenimente speciale” remarcăm prezența cântăreței cubaneze Omara Portuondo, a celei argentinienne, Adriana Varela, care, cu o voce răgușită, tulburătoare, cântă tangouri în argoul pungășilor din Buenos Aires, și a columbienei Marta Gómez, care a creat un stil muzical nou, cu ritmuri aparte de jazz și pop.

Până la prima reprezentație avem timp să înțelegem ce înseamnă Columbia actuală. Un șofer ne explică drama acestei țări, mama i-a murit în urmă cu cincizeci de ani, civil nevinovat în luptele de gherilă. De atunci și până azi, columbieni sunt uciși de „balas perdidas” (gloanțe rătăcite). În vreme ce Argentina și-a avut „dispăruții” ei în timpul generalului Videla, iar Chile în timpul generalului Pinochet,

plătindu-și tributul în câțiva ani, Columbia continuă să și-l plătească anual, ne mai spune omul cu ochii în lacrimi. Pretutindeni zărești soldați cu câini, „Seguridad privada canina”. Totuși viața s-a schimbat mult în ultimii ani și populația pare încântată de demersurile făcute de actualul președinte, Alvaro Uribe, în instaurarea păcii, ne spune ambasadoarea României la Bogotá, Mariana Sipoș.

În zona de nord a orașului locuiesc cei din clasa de mijloc și cei înstăriți, sunt cartiere rezidențiale, Rosales și Zona Rosa, cu centre comerciale elegante *Santa Barbara*, *Unicentro*, *Centro Andino*, cu parcuri frumos amenajate, pe unde te poți plimba liniștit. În zona centrală se află Barrio La Candelaria cu Piața Bolívar, Catedrala Primată, bisericile Santa Clara, San Francisco și San Ignacio, Muzeul Fernando Botero și Muzeul Aurului, cu piese indigene din aur și smarald, printre care și faimoasa „Lechuga” cu 1486 smaralde încrustate în aur. Muzeul 20 Iulie, care vorbește despre evenimente istorice, păstrează în chip inedit și opiniile unor adolescenți contemporani. Pe pereți sunt întrebări la care răspund astăzi tinerii. De pildă: „E bine că Simón Bolívar a luptat pentru independența Columbiei?” Răspunsul unei fete de 14 ani: „Bolívar a luptat pentru o Columbie a columbienilor și azi avem o Columbie a nord-americanilor.” Sau „Cum supraviețuiești în Columbia actuală?” și răspunsul unui tânăr de 15 ani: „Ne obișnuim cu absurdul cotidian.” În sudul orașului locuiesc dezmoșteniții soțiilor; ca străin, acolo n-are sens să te aventurezi.

Dar Columbia înseamnă și altceva, 10% din fauna și flora Terrei se află aici, țara ocupă primul loc la specii de păsări, orhidee, palmieri și cafea. În Columbia se cântă peste tot, sunt localuri în care auzi ritmuri de rumba, salsa,

merengue, tango, dar și boleros și rancheras interpretate de grupuri de mariachi, care te înfioară prin muzica lor.

Columbieni sunt calzi, ospitalieri, culti. În Biblioteca Luis Angel Arango, când plouă torențial, oamenii intră grăbiți, nu să se adăpostească, ci să citească; într-una din marile librării, Lerner, alături de nume mari din literatura columbiană, ca Gabriel García Márquez și Alvaro Mutis, găsești la loc de cinste autori contemporani, deja premiați în Europa, ca Laura Restrepo sau Santiago Gamboa. Orașul este traversat de șosele moderne, bine asfaltate, în centru sunt chiar câte opt benzi, există șosele de centură, iar duminica, în anumite zone, circulația este interzisă și bicicliștii înlocuiesc automobilele, nu există metrou, doar *Trans-Milenio*, niște autobuze care circulă pe o bandă separată; din tramvaie, distruse în urma revoltelor din 1948, au rămas doar șinele, dar și un proiect îndrăzneț de refacere a lor în următorii ani.

La repetiția generală, numeroși ziaristi și cameramani columbieni s-au declarat cucerți de jocul actorilor români, de lumini, de costume și muzică. O lume insolită, un altfel de Marivaux, îmbinând tradiția și modernitatea în viziunea lui Alexandru Dărie, prindea viața.

Au urmat spectacolele, pe 31 martie, pe 1 aprilie două reprezentații și altele două pe 2 și 3 aprilie. Așa cum afirmă și doamna ambasadoare Mariana Sipoș, presa scrisă și mass-media au alocat un spațiu generos festivalului, dar sunt doar 4-5 companii menționate zilnic, și printre ele se află și trupa Teatrului „Bulandra”.

Iată ce spune Fernando Toledo în ziarul *El Tiempo* din 3.04.2006: „Alexandru Dărie propune publicului un efervescent marivaudage, printr-un spectacol a cărui arhitectură recuperează sensul primordial al teatrului: amuzamentul... Un permanent climat de subtilitate și viclenie îi permite spectatorului să patrundă într-un joc teatral plin de ironii la adresa iubirii, puterii și legăturii

dintre aceste noțiuni. Nu trebuie să ratați acest spectacol oferit de o trupă cu un înalt nivel interpretativ și cu o disciplină scenică ieșită din comun.”

Sala Teatrului La Castellana are o capacitate de 750 de locuri, iar biletele costă de la 30.000 pesos (15 dolari) la 90.000 pesos (45 dolari) pe spectacol. La fiecare reprezentație cu *Triumful dragostei* sala a fost plină până la refuz, s-a aplaudat mult, iar după spectacolul de sâmbătă seara, directoarea Festivalului, Fanny Mikey, s-a urcat pe scenă și a mulțumit personal actorilor români pentru performanța actoricească. Afirmă presa din Bogotá: „Numele regizorului și al trupei oferă garanția calității. Această montare vorbește despre misterul sentimentelor, despre identități multiple și despre separarea adevăratelor sentimente de falsele iluzii. Scena devine un labirint în continuă mișcare, în care descoperim o lume înșelătoare, comedie și erotism”.

Într-o țară percepută din exterior ca o lume violentă, dominată de lupte de gherilă și trafic de droguri, există totuși ceva ce nu sesizezi decât atunci când te afli efectiv în Columbia: un miracol numit dragoste de teatru. Prin teatru, Columbia se reinventează, oameni sărmani din cartiere marginase văd trupe care evoluează în aer liber și nu costă bani, pe durata Festivalului scade indicele criminalității, aproape 3.000.000 de oameni văd spectacole două săptămâni, asistă la *work-shop*-uri, la colocvii, împărtășesc idei, experiențe comune sau pur și simplu se regăsesc, timp de câteva ore, într-o seară când în sala se sting luminile și mirajul scenei îi face să uite de viața reală.

Luminița VOINA-RĂUȚ

El mundo en escena
X Festival Iberoamericano
de Teatro de Bogotá

31 de marzo a 16 de abril de 2006